

Oświadczenie złożone przez senatora Jana Marię Jackowskiego w dniu 27 lutego 2023 r.

Oświadczenie skierowane do ministra zdrowia Adama Niedzielskiego oraz do ministra edukacji i nauki Przemysława Czarnka

Publikacje i raporty dotyczące narastającego zjawiska samobójstw wśród dzieci i młodzieży oraz dyskusja, jaką wywołały one w mediach i zainteresowanych środowiskach, każą zwrócić uwagę na rzetelność i metodologię gromadzenia i analizy danych w tym obszarze. Podstawowymi zasadami gromadzenia istotnych społecznie danych statystycznych powinny być rzetelność i wiarygodność, aktualność, kompletność, porównywalność i weryfikowalność. Warunki te powinna spełniać opracowana i stosowana metodologia zbierania i analizowania takich danych.

Wszystkie te wymogi nabierają szczególnego znaczenia w przypadku badania tak dramatycznych zjawisk społecznych, jak samobójstwa i próby samobójcze młodych ludzi. Jednocześnie ich spełnienie jest w tym przypadku wyjątkowo trudne ze względu na charakter i złożoność zjawisk, zdarzeń i zachowań suicydalnych. Dostępne raporty i publikacje bazują głównie na danych Policji i uwzględniają/ rejestrują ograniczony zakres zmiennych opisujących zdarzenia suicydalne, określony stosowaną metodologią GUS.

W publikacji dostępnej na stronie internetowej stat.gov.pl czytamy: „W przypadku informacji z zakresu zamachów/ zachowań samobójczych oraz wypadków tonięcia otrzymywanych z Komendy Głównej Policji, z uwagi na brak modułu TERYT, dane z właściwych terytorialnie jednostek Policji są przypisywane do odpowiednich województw oraz powiatów. W jednostkowych przypadkach może więc nastąpić błędne przypisanie zdarzeń na poziomie powiatów. Należy również zaznaczyć, że w przypadku danych dotyczących zachowań samobójczych oraz wypadków tonięcia, które nie zakończyły się utonięciem, podawane są tylko zdarzenia zgłoszone Policji. Również w przypadku samobójstw i utonięć prezentowane są dane zgodne z zasadami kwalifikowania tych zdarzeń przyjętymi przez gestora. Stąd możliwość występowania rozbieżności danych z informacjami pochodzącymi z innych badań”.

Z rozmów z osobami zajmującymi się tym problemem wynika, że w przypadku prób samobójczych z użyciem leków czy też innego rodzaju zamachów na swoje życie (np. skoków z dużej wysokości) osoby udzielające pomocy czy opieki medycznej nie zawsze podejmują próby ustalenia, czy były to próby samobójcze.

Dlatego zasadne wydaje się zdiagnozowanie obecnej metodologii rejestracji zdarzeń suicydalnych (zresztą nie tylko wśród młodzieży) i stworzenie odpowiedniego systemu obejmującego wszystkie ważne dla tego obszaru instytucje, takie jak Policja, wojsko, szkoły, szpitale i inne służby zajmujące się zdrowiem i pomocą społeczną. Potrzebny jest system rejestracji/ opisu zdarzeń suicydalnych według rozszerzonego/ uzupełnionego zestawu zmiennych/ danych. W szczególności dotyczy to danych o sytuacji rodzinnej i środowiskowej samobójców, okolicznościach zaistnienia rejestrowanych sytuacji/ zdarzeń i ich bezpośrednich przyczynach.

Umożliwi to pełniejszą diagnozę zjawiska, w dalszej kolejności pozwoli zaś na pogłębioną analizę jego źródeł i dynamiki, a także, co najważniejsze, opracowanie adekwatnych programów profilaktycznych i interwencyjnych. Tylko mając rzetelne i wiarygodne dane, będziemy mogli skutecznie zająć się problemem samobójstw czy, mówiąc szerzej, kryzysu psychicznego i humanitarnego, w szczególności wśród ludzi młodych. Wobec narastania tego zjawiska jest to zadanie nie tylko ważne, ale też pilne.

Należy także uwzględnić fakt przebywania w Polsce znacznej liczby dzieci i młodzieży z Ukrainy. Osoby te mają za sobą traumatyczne przeżycia związane z wojną oraz migracją i żyją niejednokrotnie w wielkim stresie, obawiając się o los swoich bliskich, którzy pozostali w Ukrainie.

Proszę o informację, jakie działania są w tym zakresie podejmowane.

Jan Maria Jackowski